

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11
The 11th STOU National Research Conference

การสร้างและการครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง
The Political Power Establishment and Domination of Mr. Konlayut Chaisang

พิมพมาดา ไชยสุนีย์ (Pimmada Chaisunee)¹ ธนศักดิ์ สายจำปา (Thanasak Saijampa)²

ขจรศักดิ์ สิทธิ (Khajonsak Sitti)³

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง (2) เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง และ (3) การสร้างและการครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง โดยทำการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลในตระกูลฉายแสงและผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 38 คน ได้แก่ นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน ข้าราชการสังกัดเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้อภิปรายวิเคราะห์เชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า (1) ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง เป็นบุตรของนายอนันต์ ฉายแสง อดีตนักการเมืองที่มีชื่อเสียง ได้รับการปลูกฝังและสนับสนุน ติดตามการทำงานการเมืองของบิดาตั้งแต่วัยเด็ก (2) เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของนายกลยุทธ ฉายแสง ตระกูลฉายแสงมีเครือข่ายดีและนายกลยุทธ ฉายแสง มีประชาชนเป็นเครือข่ายทางสังคมที่สำคัญ ไปงานสำคัญและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนสม่ำเสมอ ภรรยาประกอบธุรกิจร้านอาหาร และธุรกิจครอบครัว ปลูกไม้สักทอง และ (3) การสร้างอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง เริ่มจากฐานอำนาจทางการเมืองของนายอนันต์ ฉายแสง และได้ติดตามบิดาลงพื้นที่ช่วยเหลือประชาชน การครองอำนาจทางการเมือง นายกลยุทธ ฉายแสง เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ ด้านการพัฒนาและแก้ไขปัญหา รักษาผลประโยชน์ให้กับประชาชน ความสัมพันธ์ของตระกูลฉายแสง และมีกลุ่มรวมใจพัฒนา ส่งผลให้สามารถดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราถึงปัจจุบัน

คำสำคัญ การสร้างอำนาจ การรักษาอำนาจ อำนาจทางการเมือง ตระกูลฉายแสง นายกลยุทธ ฉายแสง

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช pimmada_csn@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช letizz_@hotmail.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

Abstract

The objective of this survey research were : (1) to study the social, economic and political background of Mr. Konlayut Chaisang, (2) to study the network, the social-relationship and politic of Mr. Konlayut Chaisang, (3) to study the political power establishment and domination of Mr. Konlayut Chaisang The studying from in-depth interview Chaisang family and sample of 38 people: local politicians, businessmen, community leaders, and government officer under Chachoengsao Municipality People in Chachoengsao Municipality. The analysis of descriptive information from thesis studying as follows. (1) the background toward social, economy and politics of Mr. Konlayut Chaisang is influenced from Mr. Anan Chaisang (father) famous former politician, Mr. Konlayut Chaisang was required to follow and help his father's political work since a child. (2) Connection, social relationships, economy, and politics of Mr. Konlayut Chaisang 's are invented from being a member of the Chaisaeng family as there are lot of kinship. He regularly visited people and be able to solve problems for the them. Therefore, people became one of the important connections. His wife operated restaurants and family business planting golden teak. (3) The political power establishment of Mr. Konlayut Chaisang It started with the political power base of Mr. Anan Chaisang and followed his father to help the people. The political power domination of Mr. Konlayut Chaisang. He also had visionary leadership who had good perspective towards development and problem solving which led to the improvement in Chachoengsao. Also, he was able to protect the interests of the people. The relationship with the Chaisang family and Jai Pattana Unity As a result, Mr. Konlayut Chaisang has been working as the mayor of Chachoengsao city until now.

Keywords: Establishment, Domination, Keeping power, Chaisaeng family, Mr. Konlayut Chaisang

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

บทนำ

ตระกูลฉายแสงเป็นตระกูลการเมืองที่มีบทบาทและมีอิทธิพลในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยมีนายอนันต์ ฉายแสง เป็นผู้บุกเบิกเส้นทางการเมือง ในอดีตนายอนันต์ ฉายแสงเป็นตำรวจคนน้อยที่สุดและได้รับกระหนาบจากรัฐประหารทำให้ต้องออกจากราชการ จึงลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราและสมาชิกสภาผู้แทนจังหวัดฉะเชิงเทรา นายอนันต์ ฉายแสง บนเส้นทางการเมืองนั้น ประสบความสำเร็จอย่างมาก เคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญมากมาย อาทิ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงและที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี นายอนันต์ ฉายแสง ได้สร้างฐานอำนาจทางการเมืองโดยให้บรรดาบุตร - ธิดา ทั้ง 4 คน สานต่อเส้นทางการเมืองทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่นตามลำดับดังนี้ นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายกลยุทธ ฉายแสง นายวุฒิพงศ์ ฉายแสง และนางฐิติมา ฉายแสง โดยปี พ.ศ. 2528 นายกลยุทธ ฉายแสง เป็นบุตรคนแรกที่เข้าสู่เส้นทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยมีนายอนันต์ ฉายแสง (บิดา) คอยช่วยเหลือและสนับสนุน จนได้รับการเลือกตั้งและแต่งตั้งให้เป็นหนึ่งในคณะเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ได้รับเลือกตั้งเป็นนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าเมืองฉะเชิงเทรามีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาให้มีความเจริญในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง แต่สิ่งที่ยังเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงในใจประชาชนคนเมืองฉะเชิงเทรา คือ การเลือกนายกลยุทธ ฉายแสง ให้เป็นผู้บริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จนกระทั่งทำให้นายกลยุทธ ฉายแสง ยังสามารถรักษาฐานอำนาจทางการเมืองไว้ได้อย่างต่อเนื่อง ผ่านกระบวนการได้รับเลือกให้เป็นนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 23 ปี โดยได้รับการเลือกตั้งครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2538 - 2561 โดยใน พ.ศ. 2546 มีการเว้นวรรคทางการเมือง 1 เดือนเศษ จึงนำไปสู่การศึกษาการสร้างและการครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง โดยต้องการทราบว่าภูมิหลังเครือข่ายและความสัมพันธ์ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง เป็นอย่างไร และวิธีการสร้างและการครองอำนาจทางการเมือง ใช้กลยุทธ์หรือมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้การครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง เข้มแข็ง และสามารถครองใจประชาชนในเขตพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราได้อย่างยาวนาน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง
2. เพื่อศึกษาเครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง
3. เพื่อศึกษาการสร้างและการครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง

กรอบแนวคิด

การศึกษาการสร้างและการครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง ผู้วิจัยได้เลือกแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เพราะการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง มาจากการเลือกตั้ง จากนั้นจึงได้นำแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบอุปถัมภ์ มาเป็นกรอบในการศึกษาภูมิหลังทาง เครือข่าย ความสัมพันธ์ ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของนายกลยุทธ ฉายแสง และการครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสงซึ่งระบบอุปถัมภ์เป็นระบบความสัมพันธ์ระหว่างคนสองคนที่มีสถานภาพทางสังคมที่ไม่เท่าเทียมกันแต่อยู่ร่วมกันได้เพราะมีลักษณะต่างตอบแทนซึ่งกันและกันและมีผลประโยชน์ร่วมกันผู้อุปถัมภ์ (ผู้ให้) และนำแนวคิดการสร้างอำนาจทางการเมืองมาเป็นกรอบในการศึกษาการสร้างและการครองอำนาจทางการเมืองเพื่อแสดงให้เห็นว่าอำนาจทางการเมืองเป็นความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการที่มนุษย์หรือกลุ่มสามารถใช้อิทธิพล

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

โน้มน้าวให้บุคคลอื่นๆกระทำตามที่มีอำนาจทางการเมืองปรารถนา ผู้ที่มีอำนาจทางการเมืองจำเป็นต้องมีฐานอำนาจทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับจากประชาชน และด้วยการที่นายกฤษฎ ฉายแสง ได้รับเลือกจากประชาชนให้เป็นนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราโดยตลอด จึงเลือกใช้แนวคิดผู้นำทางการเมืองมาใช้ศึกษาว่า การเป็นผู้นำทางการเมืองของนายกฤษฎ ฉายแสง ส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองอย่างไร

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวางแผนทางการศึกษา 2 ทางได้แก่ 1) ศึกษาจากเอกสาร 2) การสัมภาษณ์ ซึ่งใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจงดังนี้ บุคคลตระกูลฉายแสง นักการเมืองท้องถิ่น นักธุรกิจ ผู้นำชุมชน ข้าราชการสังกัดเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราที่มีปฏิสัมพันธ์กับนายกฤษฎ ฉายแสง เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ และเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง ซึ่งผู้ศึกษาได้นำข้อมูลต่างๆ จากการสัมภาษณ์มารวบรวมและทำการวิเคราะห์เพื่อให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์การวิจัยและสามารถตอบปัญหาการวิจัยได้ชัดเจนสมบูรณ์สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกฤษฎ ฉายแสง

1.1 ภูมิหลังทางสังคมของนายกฤษฎ ฉายแสง เป็นบุตรชายคนที่ 2 ของนายอนันต์ ฉายแสง นักการเมืองที่มีชื่อเสียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดฉะเชิงเทรา หลายสมัย ซึ่งก่อนที่นายอนันต์ ฉายแสงจะเป็นนักการเมืองเคยเป็นตำรวจติดตามคุณจวน กุลละวณิช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อหาเสียงและเยี่ยมเยียนชาวบ้านในท้องที่อำเภอต่างๆ ให้รับรู้ปัญหาและความเดือดร้อนของประชาชน และเคยเป็นตำรวจติดตามพลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ ที่บ้านเทเวศน์ ซอย 1 ทำให้ได้รู้จักสนิทสนมกับพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ นายอนันต์ ฉายแสง มีความเฉลียวฉลาดในการพูด การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนจะช่วยจนถึงที่สุด ใช้หลักคุณธรรม ทำให้ประชาชนยอมรับครองใจประชาชนได้รับการเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นายกฤษฎ ฉายแสง และพี่น้องได้ช่วยเหลือและติดตามการทำงานของบิดา ประกอบกับคำสอนของบิดาและมารดาที่ต้องการให้ทำความดี ปลอดภัย อายุมะขังปวง ช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก ส่งผลให้นายกฤษฎ ฉายแสง จึงมีความต้องการทำงานการเมืองเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามแบบอย่างของบิดา โดยสตีเฟร ธนาธิโขติ (2556 ,น.6-10) เคยให้แนวคิดที่ว่า ข้อดีของตระกูลการเมืองเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ ทายาททางการเมืองก่อนการเข้าสู่เส้นทางเมือง ทั้งในเรื่องของการศึกษา และการฝึกประสบการณ์การเมือง

1.2 ภูมิหลังทางเศรษฐกิจของนายกฤษฎ ฉายแสง ไม่ได้มาจากตระกูลนักธุรกิจที่ทำการค้าร่ำรวย แต่เป็นบุตรของชนชั้นนำในจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากบิดาเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยก่อนจะประกอบอาชีพนักการเมืองท้องถิ่นได้ประกอบอาชีพทนายความต่อมาด้วยความที่เห็นการทำงานทางการเมืองของบิดาและคุ้นเคยการช่วยเหลือประชาชนของบิดา มารดามาตั้งแต่เด็ก จึงต้องการลงสมัครรับเลือกตั้ง และแต่งตั้งให้เป็นเทศมนตรีในปี พ.ศ.2528 นายกฤษฎ ฉายแสง ประกอบอาชีพนักการเมืองท้องถิ่น และมีรายได้จากเงินเดือนค่าตอบแทนในตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา แต่เพียงอย่างเดียว และมีธุรกิจครอบครัวคือธุรกิจปลูกไม้สักทองที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 700 ไร่ โดยมีนายวุฒิพงศ์ ฉายแสง เป็นผู้ดูแลกิจการ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจของนายกฤษฎ ฉายแสง มีทรัพยากรทางเศรษฐกิจปานกลาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เพราะไม่ได้เป็นตระกูลการค้าที่ร่ำรวยในจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาก มีความรอบรู้และน่าเชื่อถือ เป็นที่รักใคร่ นิยมชมชอบ ซึ่งในนี้ ต้นธูนิต์ (2542, น. 13-14) ได้กล่าวถึง แหล่งที่มาของฐานอำนาจอาจเป็นทรัพยากรที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Resource) เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความเชื่อถือ ความรอบรู้ ซึ่งจะได้การยอมรับความนิยม ตลอดจนความศรัทธาจากคนในชุมชนหรือในสังคม

1.3 ภูมิหลังทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง มีส่วนสำคัญมาจากนายอนันต์ ฉายแสงผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นผู้สร้างฐานอำนาจทางการเมืองไว้ให้กับตระกูลฉายแสง คอยช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนมาโดยตลอด สร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่รักของชาวฉะเชิงเทรา การทำการเมืองของนายอนันต์ ฉายแสง ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย นักการเมืองที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ประสบความสำเร็จและได้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองมากมายและคอยปลุกฝังบุตรทุกคนให้ช่วยเหลือประชาชน จึงเกิดเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองในตระกูลฉายแสง ทำให้บุตรและธิดาของนายอนันต์ ฉายแสง มีความต้องการเป็นนักการเมือง เพื่อใช้อำนาจทางการเมืองในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เหมือนกับบิดา และด้วยการที่นายกลยุทธ ฉายแสง มีความใกล้ชิดกับเทศบาลเมืองเนื่องจากบิดาเคยเป็นเทศมนตรีทำให้นายกลยุทธ ฉายแสง ลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยมีบิดาคอยช่วยเหลือและสนับสนุนจนได้รับเลือกตั้งและแต่งตั้งให้เป็นเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 หม่อมวาระ นายกลยุทธ ฉายแสง ตั้งทีมขึ้นมาชื่อว่ากลุ่มรวมใจพัฒนา ซึ่งมีนายกลยุทธ ฉายแสง เป็นผู้สมัครนายกเทศมนตรีแข่งขันกับนายสุทิน เผือกพูลผล อดีตนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา โดยนายกลยุทธ ฉายแสงได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แม้นายกลยุทธ ฉายแสงจะมีคู่แข่งที่สังกัดพรรคการเมืองใหญ่อย่างพรรคประชาธิปัตย์ แต่ประชาชนก็ยังเลือกนายกลยุทธ ฉายแสงและทีมงานให้เป็นบริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งสถิตธ ธานานิธิโชติ (2556, น. 6-10) ได้ศึกษาแล้วพบว่า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่นในวงศ์ตระกูลผู้นำทางการเมืองหรือที่เรียกว่า “ตระกูลการเมือง” เป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นเป็นเรื่องปกติในทุกสังคม อาศัยปัจจัยความได้เปรียบของวงศ์ตระกูล

2. เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง

2.1 เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคมของนายกลยุทธ ฉายแสง มีญาติพี่น้องมาก และช่วยเหลือเกื้อกูลกันอยู่เสมอตระกูลฉายแสงเป็นตระกูลเก่าแก่ออยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรามากกว่า 200 ปี และยังมีกลุ่มคนที่รักนายอนันต์ ฉายแสงจากการที่เคยได้รับการช่วยเหลือในสมัยนายอนันต์ ฉายแสง ยังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ เมื่อได้พบเห็นนายกลยุทธ ฉายแสงจะรู้สึกผูกพันเหมือนเห็นลูกหลาน และเนื่องจากการเป็นผู้บริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ด้วยระยะเวลากว่า 20 ปี ทำให้สร้างความสัมพันธ์ทางสังคมกับประชาชน หลากหลายกลุ่มตั้งแต่วัยเด็ก วัยเรียน วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ดังนี้ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสุขภาพที่แข็งแรงโดยบริหารจัดการพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราให้มีออกกำลังกาย จัดสร้างศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจร ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างจินตนาการของเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป ส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อผู้สูงอายุ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ ทำกิจกรรมซ่อมรื้อบ้านใหม่ ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ ซึ่งประชาชนกลุ่มผู้สูงอายุเป็นกลุ่มที่มีความรักใคร่และเชื่อมั่นในตระกูลฉายแสงอยู่แล้วและคนกลุ่มนี้หากเชื่อมั่นในตัวใครแล้วก็จะไม่เปลี่ยนแปลงไปง่ายๆ อีกทั้งนายกลยุทธ ฉายแสงยังให้ความสำคัญกับความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคม โดยในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา มีปัญหาความเหลื่อมล้ำในชุมชน ทำให้ประชาชนกลุ่มนี้ยังต้องการความช่วยเหลือ โดยนายกลยุทธ ฉายแสง ตระหนักเสมอว่า หากทำตามภารกิจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไม่เพียงพอ ต้องใช้คุณธรรมในความเป็นมนุษย์เข้ามาช่วยด้วย และช่วยอย่างที่สุดทำให้ประชาชนกลุ่มนี้จะชื่นชมและรู้สึกว่าเป็นบุญคุณที่ได้รับการช่วยเหลือจากนายกลยุทธ ฉายแสง และระลึกเสมอ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ว่าหากไม่ใช่นายกลยุทธ ฉายแสง บ้านตัวเองก็ยังไม่มีการอุปโภคพื้นฐานใช้ อาทิน้ำประปา ใช้ในการอุปโภคและบริโภค โดยแนวคิดของสนธิ สมัครการ (2535, น. 37) ได้แบ่งลักษณะระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยไว้ว่า ได้แบ่งลักษณะระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยออกได้ 4 รูปแบบ คือ 1. ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ นับว่าเป็นระบบที่เก่าแก่มากระบบหนึ่งในสังคมไทยและน่าจะเป็นระบบที่คงทนถาวรที่สุดด้วย 2. ระบบอุปถัมภ์ในหมู่มิตรสหาย ความเป็นเพื่อนในสังคมไทยปรากฏออกมาได้หลายหากผู้มีฐานะสูงส่งกว่าให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ด้อยฐานะอย่างสม่ำเสมอแล้วความสัมพันธ์นั้น เพื่อนก็อาจกลายเป็นญาติสนิทกันก็ได้ 3. ระบบอุปถัมภ์ในองค์กรต่างๆ 4. ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ เป็นระบบอุปถัมภ์ที่น่าจะมีลักษณะคงทนถาวรน้อยกว่าแบบอื่นแต่ลักษณะอื่น ๆ ของระบบอุปถัมภ์ก็ยังมีอยู่ครบไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติต่างตอบแทน ความสูงศักดิ์ของผู้อุปถัมภ์และความจงรักภักดีของผู้รับอุปถัมภ์

2.2 เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของนายกลยุทธ ฉายแสง มีอาชีพนักการเมืองท้องถิ่นและมีรายได้จากเงินเดือนค่าตอบแทนในตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นรายได้หลัก สมรสกับนางขวัญกมล ฉายแสง โดยภรรยา นางขวัญกมล ฉายแสง ประกอบธุรกิจร้านอาหารชื่อร้านริเวอร์บาร์น ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กชื่อเดอะบรวาน์เฮาส์โฮเทล เป็นโรงแรม 3 ดาว และร้านกาแฟเดอะบรวาน์เฮาส์ฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ใกล้ท่าเลเศรษฐกิจ คือ ตลาดบ้านใหม่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้านในตลาดบ้านใหม่ของจังหวัดฉะเชิงเทรา นายกลยุทธ ฉายแสงจะมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจปานกลาง แต่มีทีมงานฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาฯ ทั้งในอดีตและปัจจุบันของนายกลยุทธ ฉายแสงมีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจสูง ดังนี้ นายพงษ์ศักดิ์ รมโพธิ์ทอง อดีตรองนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา เป็นทีมงานบริหารของนายกลยุทธ ฉายแสง มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานเกือบสิบปีได้สร้างประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจให้กับประชาชนในชุมชนโสธรและชุมชนอื่นๆ ในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยให้ประชาชนใช้พื้นที่ค้าขายโดยไม่มีการเก็บค่าเช่าจ่ายนายสุขุมตั้งกองพานิชสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา และประกอบธุรกิจ อาทิ บริษัทชูชุกิจ ฉะเชิงเทรา บริษัทขุนหลี่ ยูโรคาร์ อสังหาริมทรัพย์ นายสุขุม ตั้งกองพานิช ได้บริจาคที่ดินบางส่วนให้กับเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราสร้างโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราที่มีพื้นที่จำกัด ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเทศบาล2 ซึ่งพัฒนชัย สีนอเพีย (2552) ได้พบว่า นายสมศักดิ์ ปรีศนันทกุล เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมากฐานอำนาจ แต่ทางเศรษฐกิจมีค่อนข้างน้อยเพราะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการทำกิจการของครอบครัว สามารถประสบความสำเร็จบนเส้นทางการเมืองได้โดยอาศัยปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ

2.3 เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง มีนายอนันต์ ฉายแสง บิดาวางรากฐานทางการเมืองไว้ให้กับบุตรและธิดาทุกคน ทำให้บุตรและธิดา ทั้ง 4 คน เป็นนักการเมืองทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น นายกลยุทธ ฉายแสง จึงมีพี่ชายเป็นอดีตรองนายกรัฐมนตรีและน้องชายเป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้ฐานการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง ในฐานะนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา จึงแข็งแกร่งมากและการทำงานเมืองของตระกูลฉายแสงจะแบ่งพื้นที่กันดูแล แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จะอยู่ในความดูแลของนายกลยุทธ ฉายแสง โดยจะอยู่ภายใต้การบริหารของนายกลยุทธ ฉายแสง และทีมงานท่านนั้น ไม่มีการแทรกแซงทางการเมือง เพราะนายกลยุทธ ฉายแสง เป็นนักการเมืองท้องถิ่น ที่ไม่เคยสังกัดพรรคการเมือง แม้ว่าพี่ชายและน้องสาว จะสังกัดพรรคการเมืองทุกคน ทีมงานฝ่ายบริหารกับฝ่ายสภาฯ เป็นทีมงานเดียวกัน เนื่องจากตั้งแต่นายกลยุทธ ฉายแสง ภายใต้อำนาจ “กลุ่มรวมใจพัฒนา” ซึ่งก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 นายกลยุทธ ฉายแสงและสมาชิกกลุ่มรวมใจพัฒนาได้ชนะการเลือกตั้งแบบยกทีม ทำให้การบริหารงานของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เดินหน้าอย่างไม่ติดขัดและไม่มีปัญหาในการพัฒนาเมืองฉะเชิงเทรา เนื่องจากฝ่ายบริหารและสภาฯ นั้นเป็นกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองฉะเชิงเทราไปในทิศทาง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

เดียวกัน อีกทั้งทีมการบริหารที่เป็นคณะผู้บริหารของนายกฤษฎ ฉายแสง ยังเป็นทีมเดิม ส่งผลให้เกิดความผูกพันรักใคร่กัน ในทีมคณะผู้บริหาร อีกทั้งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลศรีนครในการบริหารงานของ นายกฤษฎ ฉายแสง เนื่องจากมีความผูกพันด้วยกันมานานหลายสิบปี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการบริหารและพัฒนาเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และสำหรับการใช้อำนาจอันชอบธรรมทางการเมืองในการบริหารราชการ นายกฤษฎ ฉายแสง เป็นคนทำงานจริงจัง และทำงานเชิงรุก ไม่ว่าจะสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำสิ่งใด จะต้องเป็นการแก้ไขปัญหามาได้ในระยะยาวด้วย บุคลิกท่านเป็นคนพูดน้อย ฉลาด มีวิสัยทัศน์ ในการแสดงความคิดเห็นหรือวิเคราะห์อะไรละเอียด โดยพรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2545 , น. 45) ให้ความหมายว่าผู้นำทางการเมือง คือ บุคคลที่ถือครองตำแหน่งที่เด่นที่สุดที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ในโครงสร้างอำนาจรัฐ เขาเป็นบุคคลที่มีอำนาจและมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างแท้จริง

3. การสร้างอำนาจทางการเมืองของนายกฤษฎ ฉายแสง

ภูมิหลังทางสังคมทางเศรษฐกิจ และทางการเมืองของนายกฤษฎ ฉายแสง มีผลต่อการสร้างอำนาจทางการเมือง เนื่องจากบิดา คือ นายอนันต์ ฉายแสง ประกอบอาชีพนักการเมืองเพียงอย่างเดียว รักและภูมิใจในอาชีพนักการเมืองมาก เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีช่วย และตำแหน่งสำคัญอื่นๆ ในระดับประเทศ อาทิ ที่ปรึกษานายกรัฐมนตรี นายอนันต์ ฉายแสง จึงได้รู้จักบุคคลสำคัญระดับประเทศมากมาย โดยนายกฤษฎ ฉายแสง ได้ถูกปลูกฝังให้มีจิตใจช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก บ้านตระกูลฉายแสง หรือบ้านใหญ่ เป็นที่พึ่งให้กับประชาชน เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนจะมาขอความช่วยเหลือ เป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่แข็งแกร่งของนายอนันต์ ฉายแสง ในระยะเริ่มต้นพบว่า นายกฤษฎ ฉายแสง ใช้ฐานอำนาจทางการเมืองของบิดา เนื่องจากบิดาเคยดำรงตำแหน่งเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรามาก่อนที่จะลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ประชาชนรู้จักและไว้วางใจ จนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราและได้รับแต่งตั้งให้เป็นเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา มีหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ในวัยเพียง 28 ปี นายกฤษฎ ฉายแสง มีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนและพัฒนาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ในทุกๆด้านที่สามารถทำได้ แต่การเป็นเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของประชาชน เนื่องจากการดำเนินการตามนโยบายและการตัดสินใจ ในตำแหน่งเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราในฐานะผู้ช่วยนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ยังไม่สามารถทำให้เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา พัฒนาได้เท่าที่ควร เมื่อครบวาระ ในปี พ.ศ. 2538 นายกฤษฎ ฉายแสง จึงตั้งทีมชื่อว่า กลุ่มรวมใจพัฒนา มีทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา สำหรับฝ่ายบริหารมีนายพงษ์ศักดิ์ ร่มโพธิ์ทอง เป็นตระกูลที่มีชื่อเสียงและมีฐานอำนาจทางการเงินมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา และนายบุญทวี สุจริตนอมกุล รองนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา อีกหนึ่งท่าน จบปริญญาโทจากฟิลาเดเฟีย สหรัฐอเมริกา และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นอดีตนายกสมาคมมหาวิทยาลัยมาก่อน ทีมบริหารของท่านจึงมีครบทั้งคนดี คนรวย คนเก่ง คนมีชื่อเสียง สำหรับฝ่ายสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เลือกคนที่มีเป้าหมายเหมือนกันคือ ต้องเสียสละเวลาส่วนตัวทำงานช่วยเหลือประชาชน มุ่งประโยชน์ของประชาชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว ในการทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและโครงการต่างๆ ที่มาจากความต้องการของประชาชน ส่งผลให้นายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราทีมเดิมได้รับเลือกตั้งตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันและในการบริหารยังสามารถแก้ไขบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้อย่างรวดเร็ว จนประชาชนชมเชย หรือ ผู้นำชุมชน กล่าวถึง นายกฤษฎ ฉายแสง ว่าพ่วง่าย ใจคล่อง มีปัญหาแก้ไขให้ทันที หากไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราที่จะแก้ไขได้ จะประสานให้ได้รับการแก้ไขได้โดยเร็ว การพัฒนามีการปรับปรุงภูมิทัศน์เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา สวยงามเป็นเมืองที่สะอาด น่าอยู่ มีการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ทางด้านสังคม ครอบครัวเข้มแข็งคุณภาพชีวิตดี ทางด้านเศรษฐกิจในการ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ทำงานประเพณี หรือจัดงานใดๆ จะกำหนดโครงการเพื่อให้ประชาชนสามารถค้าขายสร้างรายได้ด้วยโดยไม่เก็บเงินให้ประชาชนมีรายได้ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาส่งเสริมอาชีพให้กับชุมชน โดยสติตธ ธนานิธิโชติ (2556 , น. 6-10) พบว่า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่นในวงศ์ตระกูลผู้นำทางการเมืองหรือที่เรียกว่า “ตระกูลการเมือง” เป็นปรากฏการณ์ที่ภาพลักษณ์เป็นตัวส่งเสริมให้ตนเองประสบความสำเร็จในเส้นทางการเมืองพบเห็นเป็นเรื่องปกติในทุกสังคม โดยอาศัยปัจจัยความได้เปรียบของวงศ์ตระกูล เช่น ความนิยมในหมู่ประชาชน หรือและสามารถส่งต่อความได้เปรียบดังกล่าวไปยังนักการเมืองรุ่นลูกหลานต่อไป

4. การครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง

เครือข่ายทางสังคม ทางเศรษฐกิจ และทางการเมือง และส่งผลต่อการครองอำนาจทางการเมือง ของนายกลยุทธ ฉายแสง ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองเป็นเครือข่ายทางสังคมที่สำคัญ เนื่องจากนายกลยุทธ ฉายแสง เน้นการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ควบคุมกำกับคุณธรรมการเป็นมนุษย์ ทำให้เกิดการทำงานเชิงรุก พัฒนาคุณภาพชีวิต เน้นครอบครัวเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ พัฒนาศูนย์การเรียนรู้สำหรับทุกประชาชนช่วงวัย สร้างเมืองให้เป็นเมืองหน้าอยู่ โดยปรับปรุงพื้นที่สาธารณะดูแลให้สวยงาม ประชาชนทุกวัยใช้ประโยชน์ได้ มีสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ เท่าเทียมทุกพื้นที่ การบริหารราชการโปร่งใสตรวจสอบได้ ยึดหลักบริหารราชการแบบธรรมาภิบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ มีส่วนร่วมในการแจ้งปัญหาความต้องการ ข้อเสนอแนะต่างๆ ทำให้ประชาชนได้รับการบริการตรงต่อความต้องการ อีกทั้งรักษาประโยชน์ของประชาชน ทำให้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ และเป็นที่รู้จักของประชาชนทุกช่วงวัย สำหรับการเป็นทายาทตระกูลฉายแสง ทำให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง สำหรับคนรุ่นเก่าๆ หลายคน คนเคารพและรักนายอนันต์ ฉายแสง เมื่อเห็นนายกลยุทธ ฉายแสง มีความรู้สึกเหมือนเป็นคนในครอบครัว สำหรับการเป็นที่พึ่งพิงในตระกูลฉายแสง เวลาที่พี่น้องในตระกูลสร้างความดีช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เวลาเมื่อเลือกตั้งประชาชนก็มาช่วยกันเอง แต่การเป็นที่พึ่งพิงตระกูลฉายแสงเพียงอย่างเดียว ไม่ได้ทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา นายกลยุทธ ฉายแสง ยังมีเครือข่ายประธานชุมชนและผู้นำชุมชน ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ส่วนใหญ่เปรียบเสมือนฐานเสียงของนายกลยุทธ ฉายแสง เพราะด้วยความผูกพันและศรัทธา เนื่องทำงานร่วมกันมากกว่า 20 ปี นายกลยุทธ ฉายแสง แก้ไขปัญหาให้อย่างทันถ่วงที หากเกินอำนาจหน้าที่จะประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยแก้ไขปัญหาคความเดือดร้อนให้โดยเร็ว และนายกลยุทธ ฉายแสง ให้ความสำคัญมากคือการพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนในโอกาสสำคัญต่างๆ เทศกาลงานประเพณี งานบุญ งานบวช งานแต่ง งานศพ ถือเป็นหน้าที่ อีกทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายสภาฯ เป็นทีมงานเดียวกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นทีมเดิมเกือบทั้งหมด โดยสมาชิกกลุ่มรวมใจพัฒนาได้ชนะการเลือกตั้งแบบยกทีม ทำให้การบริหารงานของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ไม่มีอุปสรรคและปัญหา อีกทั้งทีมงานบริหารที่เป็นคณะผู้บริหารของนายกลยุทธ ฉายแสง ยังเป็นทีมเดิม ส่งผลให้เกิดความผูกพัน รักใคร่กันในทีมคณะผู้บริหาร อีกทั้งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลก็ศรัทธาในการบริหารงานของ นายกลยุทธ ฉายแสง เนื่องจากมีความผูกพันด้วยกันมานานหลายสิบปีและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แม้กระทั่งทีมข้าราชการและพนักงานจ้าง นายกลยุทธ ฉายแสง เลือกข้าราชการที่มีจิตสาธารณะทุ่มเทและอดสาหะเป็นผู้นำลงไปทำงานกับชุมชน อยู่กับประชาชน รับฟังปัญหา แก้ไขปัญหาและพัฒนาไปพร้อมๆ กัน โดยนายกลยุทธ ฉายแสง วางนโยบายทำงานเชิงรุก คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นสำคัญในการบริหารบุคลากรภายในเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา นายกลยุทธ ฉายแสงมีเมตตากับผู้ใต้บังคับบัญชา และเป็นศูนย์รวมใจของข้าราชการ พนักงาน เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งโรเดอร์ริก เบล(Roderick Bell 1969, p. 112) (อ้างถึงใน ธนภณ ศุภชัยวิรุณ 2544 , น.19) ที่ให้ความหมายว่าผู้นำเป็นผู้ที่อยู่ในอำนาจหรืออยู่ในตำแหน่งที่ได้ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำและยังเป็นผู้ที่สามารถมี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

อิทธิพลในการจัดสรรรวมทั้งจัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ มากกว่าคนอื่น ๆ ในชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้บังเกิดความสำเร็จสมตามความมุ่งหมายที่ปรารถนาทั้งที่เป็นของตนเองและของสมาชิกชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ของนายกฤษฎ ฉายแสง

1.1 ภูมิหลังทางสังคมของนายกฤษฎ ฉายแสง สัมพันธ์กับนายอนันต์ ฉายแสง เนื่องจากเป็นบุตรชายคนที่ 2 นายอนันต์ ฉายแสง นักการเมืองที่มีชื่อเสียงในจังหวัดฉะเชิงเทรา เคยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 สมัย และเคยดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองมากมาย นายอนันต์ ฉายแสง เป็นคนเฉลียวฉลาดและมีคุณธรรมชอบช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยาก เพราะเคยลำบากอย่างมากมาก่อนเข้าสู่เส้นทางทางการเมือง นายอนันต์ ฉายแสง เคยเป็นพลตำรวจซึ่งเป็นตำแหน่งที่มียศน้อยที่สุด แต่คุณสมบัติพิเศษของนายอนันต์ ฉายแสง คือ มีความเฉลียวฉลาดในการพูดในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนจะช่วยเหลือจนถึงที่สุด ใช้หลักคุณธรรมทำให้ประชาชนยอมรับซึ่งสามารถครองใจประชาชนได้รับการเลือกให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสอดคล้องแนวคิดของกับ อุทัย หิรัญโต (2524, น.13) ที่แบ่งลักษณะของผู้นำที่เกิดจากความสามารถพิเศษ (charismatic leaders) จะมีคุณสมบัติเป็นผู้นำหรือเกิดมาเพื่อเป็นผู้นำโดยที่เขาได้รับตำแหน่งผู้นำจากการที่มีคุณสมบัติพิเศษในการนำคนเช่นมีบุคลิกภาพในการดึงดูดใจคน มีความสามารถในการพูดมีความเฉลียวฉลาดมีคุณธรรมเป็นต้นแต่คุณสมบัติพิเศษเหล่านี้จะต้องดีเด่นเหนือบุคคลทั่วไปและผู้นำประเภทนี้ไม่จำเป็นจะต้องมีตำแหน่งอยู่ในองค์กรแต่เขาก็สามารถครองใจผู้อื่นได้โดยอาศัยบุคลิกภาพและอำนาจซึ่งมีอยู่ในตนเอง และนายกฤษฎ ฉายแสง และพี่น้อง ได้มีโอกาสได้ช่วยเหลือและติดตามการทำงานของบิดาในการช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน จึงมีความต้องการทำงานการเมืองเพื่อช่วยเหลือประชาชน ตามแบบอย่างของบิดา

1.2 ภูมิหลังทางเศรษฐกิจของ นายกฤษฎ ฉายแสง ประกอบอาชีพทนายความมาก่อน ต่อมาเมื่ออายุ 28 ปี จึงสมัครรับเลือกตั้ง และได้รับเลือกตั้งและแต่งตั้งให้เป็นเทศมนตรีในปี พ.ศ.2528 นายกฤษฎ ฉายแสง จึงประกอบอาชีพนักการเมืองท้องถิ่น และมีรายได้จากเงินเดือนค่าตอบแทนในตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราเป็นรายได้หลัก ธุรกิจครอบครัวของตระกูลฉายแสง คือ ธุรกิจไม้สักทองที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 700 ไร่ เกิดจากนายวุฒิพงศ์ ฉายแสง ประกอบอาชีพก่อสร้างหิรัญทรัพย์และมีกำไรจึงรวมเงินของครอบครัว ซื้อที่ดินไว้ และปลูกไม้สักทอง ตระกูลฉายแสงไม่ได้สนใจทำธุรกิจมากเพราะบิดาไม่ต้องการให้ใช้ฐานอำนาจทางการเมืองมาทำธุรกิจถ้า เพราะหากมีผลประโยชน์มาเกี่ยวข้องแล้วการช่วยเหลือประชาชนจะทำได้ไม่เต็มที่ ภูมิหลังทางเศรษฐกิจของนายกฤษฎ ฉายแสง มีทรัพยากรทางเศรษฐกิจปานกลางเพราะไม่ได้เป็นตระกูลการค้าที่ร่ำรวยในจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาก มีความรอบรู้และน่าเชื่อถือ เป็นที่รักใคร่ นิยมชมชอบสอดคล้องกับบลินี ต้นธูนิต์ (2542, น. 13-14) กล่าวว่า แหล่งที่มาของฐานอำนาจอันได้แก่ทรัพยากรที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Resource) คือทรัพยากรที่ไม่เป็นวัตถุจับต้องได้ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความเชื่อถือ ความรอบรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฐานอำนาจของชนชั้นนำในลักษณะหนึ่ง ซึ่งจะได้การยอมรับความนิยมชมชอบ ตลอดจนความศรัทธารักใคร่จากคนในชุมชนหรือในสังคมนั้น

1.3 ภูมิหลังทางการเมืองของนายกฤษฎ ฉายแสง มีส่วนสำคัญมาจากนายอนันต์ ฉายแสงผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นผู้สร้างฐานอำนาจทางการเมืองไว้ให้กับตระกูลฉายแสง คอยช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนมาโดยตลอด สร้างชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและเป็นที่รักของชาวฉะเชิงเทรา การทำการเมืองของนายอนันต์ ฉายแสง ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย นักการเมืองที่มี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้ประสบความสำเร็จและได้ดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองมากมายและคอยปลูกฝังบุตรทุกคนให้ช่วยเหลือประชาชน จึงเกิดเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองในตระกูลฉายแสง ทำให้บุตรและธิดาของนายอนันต์ ฉายแสง มีความต้องการเป็นนักการเมือง เพื่อใช้อำนาจทางการเมืองในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เหมือนกับบิดา และด้วยการที่นายกลยุทธ ฉายแสง มีความใกล้ชิดกับเทศบาลเมืองเนื่องจากบิดาเคยเป็นเทศมนตรีทำให้นายกลยุทธ ฉายแสง ลงสมัครสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เมื่อปี พ.ศ. 2528 โดยมีบิดาคอยช่วยเหลือและสนับสนุนจนได้รับเลือกตั้งและแต่งตั้งให้นายกลยุทธ ฉายแสง เป็นเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา สอดคล้องกับ สติธร ธนานิธิโชติ (2556 , น. 6-10) ได้กล่าวว่า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่นในวงศ์ตระกูลผู้นำทางการเมืองหรือที่เรียกว่า “ตระกูลการเมือง” เป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นเป็นเรื่องปกติในทุกสังคม อาศัยปัจจัยความได้เปรียบของวงศ์ตระกูลในกรณีนี้คือความนิยมในหมู่ประชาชน ต่อมาในปี พ.ศ. 2538 ครบวาระ นายกลยุทธ ฉายแสง ตั้งทีมขึ้นมาชื่อว่า กลุ่มรวมใจพัฒนา ซึ่งมีนายกลยุทธ ฉายแสง เป็นผู้สมัครนายกเทศมนตรีแข่งขันกับนายสุทิน เผือกพูลผล อดีตนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา โดยนายกลยุทธ ฉายแสง ได้รับการเลือกตั้งและดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา แม้ในปี พ.ศ. 2554 นายกลยุทธ ฉายแสงจะมีคู่แข่ง ที่สังกัดพรรคการเมืองใหญ่อย่างพรรคประชาธิปัตย์แต่ประชาชนก็ยังเลือกนายกลยุทธ ฉายแสง ให้เป็นนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา สอดคล้องกับพิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2546, น. 726) ระบุว่าวิธีการเลือกตั้งโดยตรง (Direct election) หมายถึงการเลือกตั้งที่ประชาชน ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ใช้วิจารณญาณของตนในการออกเสียงลงคะแนนให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละตำแหน่งโดยตรง คะแนนเสียงที่ได้รับจากการออกเสียงลงคะแนนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะเป็นเครื่องวัดที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดจะชนะการเลือกตั้งในครั้งนั้นๆ เช่น การเลือกตั้งท้องถิ่น

2. เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง

2.1 เครือข่ายและความสัมพันธ์ ทางสังคม ของนายกลยุทธ ฉายแสง มาจากหลายกลุ่มดังนี้

(1) เครือญาติของตระกูลฉายแสง สืบเนื่องมาจากฉายแสงเป็นตระกูลที่อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา มา 200 กว่าปี ทำให้มีญาติพี่น้องมากพอสมควร และนายกลยุทธ ฉายแสง สมรสกับภรรยาเป็นชาวบ้านใหม่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ทำให้โดยรวมแล้ว นายกลยุทธ ฉายแสง มีเครือญาติมากเป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ สนิท สมัการ (2535, น. 37) ที่ได้แบ่งลักษณะระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยไว้ว่า ระบบอุปถัมภ์ที่มีอยู่ในหมู่ญาติ นับว่าเป็นระบบที่เก่าแก่มากระบบหนึ่งในสังคมไทยตามวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างญาติอาวโส (พ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย ฯลฯ) กับญาติผู้น้อง (น้อง ลูก หลาน เหลน) เป็นความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์อย่างชัดเจนเป็นระบบที่เก่าแก่ที่สุดระบบหนึ่งในสังคมไทยและน่าจะเป็นระบบที่คงทนถาวรที่สุดด้วย

(2) กลุ่มคนที่รักนายอนันต์ ฉายแสง จากการที่เคยช่วยเหลือกันตั้งแต่ในอดีตที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อีกทั้งนายอนันต์ ฉายแสง ให้ความสำคัญกับงานของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นงานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ โดยเฉพาะงานศพ นายอนันต์ ฉายแสง ก็จะช่วยเหลือเป็นลำดับ กลุ่มคนเหล่านี้ในปัจจุบันมีอายุมากแล้ว เมื่อได้พบเห็นนายกลยุทธ ฉายแสง จะรู้สึกผูกพันเหมือนเห็นลูกหลาน ด้วยใจที่รักนายอนันต์ ฉายแสง สอดคล้องกับเจมส์ ซี สก็อต (James C. Scott) (อ้างถึงในอมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธ์ 2545, น. 48-53) มองว่ามีเงื่อนไขที่จะช่วยแยกความแตกต่างของลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้อุปถัมภ์และผู้รับ คือความไม่เท่าเทียมกันในแง่ของทรัพย์สิน อำนาจ และสถานภาพ ผู้รับอุปถัมภ์ไม่สามารถตอบแทนได้เต็มที่ การติดหนี้บุญคุณได้ผูกมัดเขาไว้กับผู้อุปถัมภ์

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

(3) การดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรามาเป็นระยะเวลาอันยาวนานกว่า 20 ปี ของนายกฤษฎ ฉายแสง จึงได้ช่วยเหลือพัฒนาด้านสังคมของประชาชนไว้มากมายทั้งในทางราชการและโดยคุณธรรม อาทิ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีสุขภาพที่แข็งแรงโดยบริหารจัดการพื้นที่ภายในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราให้มีออกกำลังกาย และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ พัฒนาคณะและสังคมให้มีคุณภาพสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้สู่จินตนาการ โดยสร้างศูนย์การเรียนรู้แบบครบวงจร ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ สร้างจินตนาการของเด็ก เยาวชนและประชาชนทั่วไป ส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อผู้สูงอายุ โดยจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุ ใช้เวลาว่างวันเสาร์และวันอาทิตย์พบปะ พูดคุย ซ้อมรำวง อย่างมีความสุข ไปทำกิจกรรมซ้อมรำวงที่ตลาดบ้านใหม่ในวันเสาร์และวันอาทิตย์ เป็นการบูรณาการวัฒนธรรมไทยเข้ากับตลาดโบราณได้อย่างลงตัว สร้างเยาวชนที่รู้เท่าทันยาเสพติด นำโครงการ To Be Number One มาตั้งเป็นชมรมเพื่อให้เด็กๆห่างไกลยาเสพติด ทำให้เด็กๆ มีเวลาว่างใช้ให้เป็นประโยชน์มีภูมิคุ้มกันที่ดี สร้างความเสมอภาคเท่าเทียมกันในสังคม ยิ่งเมืองฉะเชิงเทราพัฒนา ยิ่งพบความเหลื่อมล้ำขึ้นในชุมชน ซึ่งนายกฤษฎ ฉายแสง จะเข้ามาช่วยเหลือหากภารกิจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไม่เพียงพอ ประชาชนกลุ่มนี้มักจะชื่นชมและรู้สึกว่าเป็นเป็นบุญคุณที่ได้รับการช่วยเหลือจากนายกฤษฎ ฉายแสง ผลการทำงานในด้านพัฒนาสังคมของนายกฤษฎ ฉายแสง ข้างต้นไม่ใช่แค่เพียง การบริหารจัดการงบประมาณเพื่อพัฒนาประชาชนเท่านั้น แต่การมีส่วนร่วมระหว่างนายกฤษฎ ฉายแสงกับประชาชน เช่น การวิ่งออกกำลังกายบริเวณสวนสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ การจัดกิจกรรมกับศูนย์การเรียนรู้ KCC อย่างสม่ำเสมอ การจัดกิจกรรมให้กับผู้สูงอายุ การสนับสนุนและให้ความสำคัญกับเยาวชน หรือแม้แต่การช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาสนอกเหนือจากการช่วยเหลือของทางราชการ เป็นการประชาสัมพันธ์ตัวนายกฤษฎ ฉายแสง ให้เป็นที่รู้จักสำหรับประชาชนในทุกช่วงวัย สอดคล้องงานวิจัยของกษิณางสาวศิริรัตน์ ธรรมใจ (2558) “การรักษาด่านทาง การเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอแม่ทาจังหวัดลำพูน” พบว่าวิธีการรักษาด่านทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นที่ทำให้ผู้นำท้องถิ่นสามารถรักษาด่านทางการเมือง คือ 1) วิธีการในการสร้างบุคลิกภาพหรือภาพพจน์ให้แก่ตัวผู้นำท้องถิ่น 2) วิธีการในการประชาสัมพันธ์ตัวบุคคลการใช้สื่อต่างๆช่วยในการแนะนำและทำให้ผู้นำท้องถิ่นเป็นที่รู้จัก 3) วิธีการบริหารจัดการงบประมาณโดยเฉพาะการจัดหาแหล่งงบประมาณหรือการให้ความช่วยเหลือและพัฒนาประชาชน

(4) ประธานชุมชนและผู้นำชุมชนจะมีช่องทางติดต่อกับนายกฤษฎ ฉายแสง โดยตรงและเป็นการสะท้อนปัญหาของประชาชนที่อยู่ในเขตชุมชนต่างๆ ซึ่งนายกฤษฎ ฉายแสง จะช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนตามลำดับ หากช่วยเหลือไม่ได้จะประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ช่วยเหลือโดยเร็ว ทำให้ประธานชุมชน ผู้นำชุมชน และประชาชนได้รับการช่วยเหลือตามต้องการ และการติดต่อกันเป็นเวลานานทำให้ประธานชุมชน และผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ มีความรักและความศรัทธาในการทำงานของนายกฤษฎ ฉายแสง จนเกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สอดคล้องกับแนวคิดของสนธิ สมัการ (2535, น.37) ที่ได้แบ่งลักษณะระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยไว้ว่า ระบบอุปถัมภ์ระหว่างอาชีพ เป็นระบบอุปถัมภ์ที่น่าจะมีลักษณะคงทนถาวรน้อยกว่าแบบอื่น ผู้อุปถัมภ์เพียงคนเดียวไม่สามารถดูแลควบคุมได้อย่างทั่วถึงจึงจำเป็นต้องมีการจัดระบบย่อยเพื่อเป็นการระดมผู้รับการอุปถัมภ์และขณะเดียวกันการควบคุมเสี่ยงและการสนับสนุนของผู้รับการอุปถัมภ์ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีคนกลางหรือผู้ช่วยเหลืออุปถัมภ์ ผู้มีสถานภาพสูงกว่าจะให้ความช่วยเหลือในด้านต่างๆ แก่ผู้มีสถานภาพต่ำกว่าการยอมอยู่ภายใต้อำนาจของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้มีสถานภาพสูงในการแข่งขันแย่งชิงอำนาจความเป็นใหญ่ในกลุ่ม (สมบัติ จันทวงศ์, 2530 , 42)

2.2 เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจของนายกฤษฎ ฉายแสง โดยมีรายได้จากเงินเดือนค่าตอบแทนในตำแหน่งผู้บริหารเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นรายได้หลัก ภรรยาได้สร้างธุรกิจร้านอาหารชื่อร้านริเวอร์บาร์น ธุรกิจโรงแรม

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ขนาดเล็กชื่อเดอะบราวน์เฮาส์ โฮเทล เป็นโรงแรม 3 ดาว และร้านกาแฟเดอะบราวน์ เฮาส์ฉะเชิงเทรา และธุรกิจครอบครัวของตระกูลฉายแสง คือ ธุรกิจไม้สักทองที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 700 ไร่ โดยมีนายวุฒิพงศ์ ฉายแสง คอยดูแลกิจการพี่น้อง คือ นายจาตุรนต์ ฉายแสง นายกลยุทธ ฉายแสง นายวุฒิพงศ์ ฉายแสงและนางฐิติมา ฉายแสง ประกอบอาชีพนักการเมืองเป็นอาชีพหลัก โดยมีอุดมการณ์ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มุ่งเน้นการช่วยเหลือประชาชน มากกว่าการทำธุรกิจที่สร้างความร่ำรวยให้กับตนเองหรือตระกูล จึงไม่ค่อยมีธุรกิจของตระกูลฉายแสงที่เป็นธุรกิจหลักที่ใช้สร้างฐานอำนาจทางการเงินในจังหวัดฉะเชิงเทราปรากฏขึ้นอย่างเด่นชัดมากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของพัฒนชัย สีนอเพีย (2552) ได้วิจัยเรื่อง “ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล” พบว่า นายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาฐานอำนาจทางเศรษฐกิจมีค่อนข้างน้อยเพราะไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับการทำกิจการของครอบครัว

2.3 เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง

(1) เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางการเมืองกับตระกูลฉายแสง เป็นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในครอบครัว ตั้งแต่บิดา ที่คอยปลูกฝังบุตร ธิดา ทุกคนให้มีจิตใจช่วยเหลือคนอื่น และบิดาเป็นนักการเมืองที่ประสบความสำเร็จ เคยเป็นถึงรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม จึงวางรากฐานทางการเมืองไว้ให้กับบุตรและธิดาทุกคน ทำให้บุตรและธิดา ทั้ง 4 คน เป็นนักการเมืองทั้งในระดับประเทศและในระดับท้องถิ่น นายกลยุทธ ฉายแสง จึงมีพี่ชายเป็นอดีตรองนายกรัฐมนตรี และน้องชายเป็นอดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ฐานการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง ในฐานะนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา จึงแข็งแกร่งมาก และการทำงานเมืองของตระกูลฉายแสงจะแบ่งพื้นที่กันดูแล แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา จะอยู่ในความดูแลของนายกลยุทธ ฉายแสง สอดคล้องกับการวิจัยของ นพรัตน์ วงศ์วิทยาพานิชย์ (อ้างถึงใน สติธร ธนานิธิโชติ 2558, น.54)ว่าความสำเร็จทางการเมืองของตระกูลเทียนทอง ประการหนึ่งเป็นผลมาจากการจัดวางตำแหน่งทางการเมืองที่ดีภายในเครือญาติ เพื่อใช้ในการดูแลฐานเสียงในพื้นที่ของตระกูล ทั้งในการเลือกตั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น

(2) เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางการเมืองกับพรรคการเมือง นายกลยุทธ ฉายแสง เป็นนักการเมืองท้องถิ่นที่ไม่เคยสังกัดพรรคการเมือง แม้ว่าพี่ชาย น้องชาย และน้องสาว จะสังกัดพรรคการเมืองทุกคน และประชาชนมักจะคิดว่า สังกัดพรรคการเมืองเดียวกับพี่ชาย น้องชาย และน้องสาว สาเหตุที่ไม่สังกัดพรรคการเมือง เพราะคิดว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นไม่ต้องใช้การสังกัดพรรคเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เวลาเลือกตั้งมักจะเลือกที่ตัวบุคคล และมักจะดูที่ผลงานรวมถึงการรักษาคำพูดประโยชน์ให้ประชาชน ทำให้นโยบายหรือการบริหารกิจการสาธารณะเป็นตามความต้องการประชาชนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของศรดา สมพอง (2550) “ศึกษาข้อมูลนักการเมืองถิ่น:จังหวัดฉะเชิงเทรา” ในส่วนการสังกัดพรรคการเมือง พบว่า การสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จะไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก เพราะลักษณะการลงคะแนนของประชาชนทั่วไปจะยึดที่ตัวบุคคลเป็นหลัก

(3) เครือข่ายและความสัมพันธ์ทางการเมืองกับสภาฯ คือ สภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นทีมงานเดียวกัน เนื่องจากตั้งแต่ที่นายกลยุทธ ฉายแสง เป็นผู้นำทีมโดยใช้ชื่อว่า “กลุ่มรวมใจพัฒนา” ซึ่งก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 นายกลยุทธ ฉายแสง และสมาชิกกลุ่มรวมใจพัฒนาได้ชนะการเลือกตั้งแบบยกทีม ทำให้การบริหารงานของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เดินหน้าอย่างไม่ติดขัดและไม่มีปัญหาในการพัฒนาเมืองฉะเชิงเทรา เนื่องจากฝ่ายบริหารและสภาฯ เป็นกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการพัฒนาเมืองฉะเชิงเทราไปในทิศทางเดียวกัน และเป็นทีมเดิม ส่งผลให้เกิดความผูกพัน รักใคร่กันในทีมคณะผู้บริหาร ผูกพันด้วยกันมานานหลายสิบปี และช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการบริหารและพัฒนาเมืองฉะเชิงเทรา ภายใต้ผู้นำ นายกลยุทธ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ฉายแสง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับ พรหมลิขิต พรหมเกิด (2545 , น. 45) ให้ความหมายว่าผู้นำทางการเมือง คือ บุคคลที่ถือครองตำแหน่งที่เด่นที่สุดที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจหน้าที่ในโครงสร้างอำนาจรัฐ เขาเป็นบุคคลที่มีอำนาจและมีอิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองอย่างแท้จริง

(4) ความสัมพันธ์ทางการเมืองกับบุคลากรในสังกัดเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ในฐานะการใช้อำนาจอันชอบธรรมทางการเมืองในการบริหารราชการ นายกลยุทธ์ ฉายแสง เป็นคนทำงานจริงจังและทำงานเชิงรุก ไม่ว่าจะสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำอะไร จะต้องเป็นการแก้ไขปัญหาได้ในระยะยาวด้วย การวางแผนนโยบาย แผนและโครงการต่างๆ ต้องมาจากความต้องการของประชาชน โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของพี่น้องชาวเมืองฉะเชิงเทราเป็นสำคัญและต้องยึดถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายได้ว่าให้อำนาจในการปฏิบัติเรื่องนั้นๆ ได้หรือไม่ นายกลยุทธ์ ฉายแสง มีเมตตาให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและเป็นศูนย์รวมใจของข้าราชการ พนักงาน เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา บุคลิกท่านเป็นคนพูดน้อย แต่ฉลาด มีวิสัยทัศน์ ในการแสดงความคิดเห็นหรือวิเคราะห์อะไรละเอียด การบริการประชาชนของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราภายใต้การบริหารของนายกลยุทธ์ ฉายแสง มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและได้รับรางวัลมากมาย สอดคล้องกับ การศึกษาของ ลิปปิท Lippitt (อ้างถึงในอุทัย หิรัญโต 2524 , น.20-21) ที่ได้แบ่งประเภทว่า ผู้นำแบบประชาธิปไตย เป็นผู้นำแบบดีที่สุดในแง่การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นยึดถือความคิดเห็นของกลุ่มเหนือความคิดเห็นของตนผู้นำแบบนี้ผู้ใต้บังคับบัญชาจะให้ความนิยมยกย่องรักใคร่เกรงใจแต่ไม่ใช่เกรงกลัว

3. การสร้างอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ์ ฉายแสง พบว่าภูมิหลังทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของนายกลยุทธ์ ฉายแสง มีผลต่อการสร้างอำนาจทางการเมือง ดังนี้

3.1 ภูมิหลังทางสังคมของนายกลยุทธ์ ฉายแสง มีผลต่อการสร้างอำนาจทางการเมืองสูง เนื่องจากบิดา คือ นายอนันต์ ฉายแสง ประกอบอาชีพนักการเมืองเพียงอย่างเดียว รักและภูมิใจในอาชีพนักการเมืองมาก นายกลยุทธ์ ฉายแสง ได้ถูกปลูกฝังให้มีจิตใจช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก บ้านตระกูลฉายแสงหรือบ้านใหญ่ เป็นที่พึ่งให้กับประชาชน เมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อนจะมาขอความช่วยเหลือ เป็นการสร้างฐานอำนาจทางการเมืองที่แข็งแกร่งของนายอนันต์ ฉายแสง เมื่อ นายกลยุทธ์ ฉายแสง เติบโตขึ้นก็ได้ติดตามช่วยเหลือบิดา ทำให้ซึมซับงานการเมืองและมีแรงบันดาลใจที่จะทำงานการเมืองเพื่อช่วยเหลือประชาชน จึงทำให้ตัดสินใจลงสมัครเป็นสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ในระยะเริ่มต้นพบว่า นายกลยุทธ์ ฉายแสง ใช้ฐานอำนาจทางการเมืองของบิดา ที่เคยดำรงตำแหน่งเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรามาก่อนที่จะลงสมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ประชาชนรู้จักและไว้วางใจ จนได้รับเลือกตั้ง และแต่งตั้งให้เป็นเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ในวัยเพียง 28 ปี สอดคล้องกับสตีเฟ่น ธนานิธิโชติ (2558) ได้ศึกษา เรื่อง ความได้เปรียบในสนามเลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง พบว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหน้าใหม่ที่เป็นทายาทของตระกูลนักการเมืองได้รับการเลือกตั้งเข้ามาด้วยคะแนนนิยมโดยเฉลี่ยสูงกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหน้าใหม่ที่ไม่ใช่สายสัมพันธ์แบบตระกูลการเมือง นอกจากนี้การเป็นสมาชิกในตระกูลนักการเมืองยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการได้คะแนนในสัดส่วนคะแนนที่สูงของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เคียงคู่กับปัจจัยอื่นๆ ได้แก่พรรคการเมืองที่สังกัดและพื้นที่ที่ลงสมัคร สะท้อนให้เห็นว่าการเป็นสมาชิกในตระกูลนักการเมืองนั้น มีส่วนทำให้ทายาทของตระกูลนักการเมืองมีความได้เปรียบและมีโอกาสที่ดีกว่านักการเมืองหน้าใหม่อื่นๆ ที่ไม่มีความสัมพันธ์แบบตระกูลการเมืองในการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้ง

3.2 ภูมิหลังทางเศรษฐกิจของนายกลยุทธ์ ฉายแสง มีผลต่อการสร้างอำนาจทางการเมืองน้อย เนื่องจากมีเพียงธุรกิจครอบครัวของตระกูลฉายแสง คือ ธุรกิจไม้สักทองที่จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 700 ไร่ ไม่ได้เป็นตระกูลการค้าที่ร่ำรวยใน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

จังหวัดฉะเชิงเทรา แต่เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงมาก มีผลต่อความรอบรู้ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่รักใคร่ สอดคล้องกับบันทึกต้นรัตน (2542 , น. 13-14) กล่าวว่า แหล่งที่มาของฐานอำนาจอันได้แก่ทรัพยากรที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Resource) คือทรัพยากรที่ไม่เป็นวัตถุจับต้องได้ เช่น เกียรติยศ ชื่อเสียง ตำแหน่ง ความเชื่อถือ ความรอบรู้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นฐานอำนาจของชนชั้นนำในลักษณะหนึ่ง ซึ่งจะได้การยอมรับ ความนิยมชมชอบ ตลอดจนความศรัทธารักใคร่จากคนในชุมชนหรือในสังคม

3.3 ภูมิหลังทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง มีผลต่อการสร้างอำนาจทางการเมืองมากที่สุด เนื่องจาก นายอนันต์ ฉายแสงผู้เป็นบิดา ซึ่งเป็นผู้สร้างฐานอำนาจทางการเมืองไว้ให้กับตระกูลฉายแสง และเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงมากในจังหวัดฉะเชิงเทรา เนื่องจากช่วยเหลือแก้ปัญหาให้กับประชาชนที่เดือดร้อนมาโดยตลอด จึงเกิดความนิยมในหมู่ประชาชน อีกทั้งนายอนันต์ ฉายแสง เป็นนักการเมืองที่ได้ชื่อว่า ซื่อสัตย์สุจริตและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เกิดเป็นภาพลักษณ์ของตระกูลฉายแสง สอดคล้องกับสตีล ธนานิธิโชติ (2556 , น. 6-10) ได้กล่าวโดยสรุปว่า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่นใน วงศ์ตระกูลผู้นำทางการเมืองหรือที่เรียกว่า “ตระกูลการเมือง” เป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นเป็นเรื่องปกติในทุกสังคม ไม่เว้นแม้แต่ประเทศที่ประชาธิปไตยมีความก้าวหน้า การสืบทอดอำนาจทางการเมืองจะอาศัยปัจจัยความได้เปรียบของวงศ์ตระกูล เช่น ความมั่งคั่ง พรสวรรค์ ความนิยมในหมู่ประชาชน หรือภาพลักษณ์เป็นตัวส่งเสริมให้ตนเองประสบความสำเร็จในเส้นทางทางการเมืองและสามารถส่งต่อความได้เปรียบดังกล่าวไปยังนักการเมืองรุ่นลูกหลานต่อไป

4. การครองอำนาจทางการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสง พบว่า เครือข่ายทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของนายกลยุทธ ฉายแสงมีผลต่อการครองอำนาจทางการเมืองดังนี้

4.1 การพัฒนาสังคมของนายกลยุทธ ฉายแสง เน้นการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ควบคู่ไปกับคุณธรรมการเป็นมนุษย์ ทำให้เกิดการทำงานเชิงรุก พัฒนาคุณภาพครอบครัวชาวเทศบาลเมืองฉะเชิงเทราเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ ด้านการศึกษาโดยปรับเปลี่ยนโรงเรียนเป็นโรงเรียนสองภาษาและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้สำหรับประชาชนทุกช่วงวัย สร้างเมืองให้เป็นเมืองน่าอยู่ มีการบริหารจัดการพื้นที่ในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา การปรับปรุงพื้นที่สาธารณะให้สวยงาม เป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ ประชาชนทุกกลุ่มได้ใช้ประโยชน์ ในการปฏิบัติหน้าที่หากอาศัยอำนาจตามระเบียบกฎหมายไม่สามารถทำได้ ก็ช่วยเหลือโดยประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สามารถทำได้ หรือหากไม่ได้จริงๆ ก็ใช้งบประมาณส่วนตัว เพื่อให้ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรามีสาธารณูปโภคอย่างเพียงพอ เท่าเทียมทุกพื้นที่ อีกทั้งการบริหารราชการโปร่งใสตรวจสอบได้ เพราะยึดหลักบริหารราชการแบบธรรมาภิบาล โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ มีส่วนร่วมในการแจ้งปัญหา ความต้องการ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ และร่วมตัดสินใจและประสานความร่วมมือกับเทศบาลในการปฏิบัติ จึงทำให้ประชาชนได้รับการบริการที่ตรงต่อความต้องการ สอดคล้องกับ โรเดอร์ริก เบล(Roderick Bell 1969, p. 112) (อ้างถึงใน ธนภณ ศุภชัยวีรกุล 2544 , น.19) ที่ให้ความหมายว่าผู้นำเป็นผู้ที่อยู่ในอำนาจหรืออยู่ในตำแหน่งที่ได้ถูกกำหนดให้เป็นผู้นำและยังเป็นผู้ที่สามารถมีอิทธิพลในการจัดสรรรวมทั้งจัดการต่อสิ่งที่มีคุณค่าต่างๆมากกว่าคนอื่นๆในชุมชน ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะให้บังเกิดความสำเร็จตามความมุ่งหมายที่ปรารถนาทั้งที่เป็นของตนเองและของสมาชิกชุมชน

4.2 การเป็นบุคคลตระกูลฉายแสง เป็นที่รู้จักมากสำหรับคนรุ่นเก่า เมื่อเห็นนายกลยุทธ ฉายแสง มีความรู้สึกเหมือนเป็นคนในครอบครัว สำหรับการเป็นพี่เป็นน้องในตระกูลฉายแสง เวลาที่พี่น้องในตระกูลสร้างความดีช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน เวลาเมื่อเลือกตั้งประชาชนก็มาช่วยกันเอง แต่การเป็นพี่น้องตระกูลฉายแสง เพียงอย่างเดียวไม่ได้ทำให้ประชาชนตัดสินใจเลือกนายกลยุทธ ฉายแสงเป็นนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทรา ดังเช่น เมื่อ พ.ศ. 2554 ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเขต 1 นางจิตติมา ฉายแสง ลงสมัครในนามพรรคเพื่อไทย พ่ายแพ้ให้กับ นายบุญเลิศ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

ไพรินทร์ อติตสมาชิกวุฒิสภา ลงสมัครในนามพรรคประชาธิปัตย์ และเขต 4 นายวุฒิพงศ์ ฉายแสง ลงสมัครในนามพรรคเพื่อไทย พ่ายแพ้ให้กับ พล.ต.ท. พัทธพงศ์ จารุสมบัติ ลงสมัครในนามพรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งต่อมา ปี พ.ศ. 2555 นายกลยุทธ ฉายแสง ครบวาระ ได้นำกลุ่มรวมใจพัฒนา ประกอบด้วยสมาชิกสภาเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา ชุดเดิม จำนวน 18 คน ใน 3 เขต ลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งนี้มีคู่แข่งทางการเมืองคนสำคัญคือนายชาติ เจริญสุข เป็นอดีตผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดพรรคประชาธิปัตย์ ที่ลงเลือกตั้งระดับเทศบาล ได้นำทีม “ขบวนการพัฒนา” ลงสมัครแข่งขันแบบครบทีมด้วย โดยนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และแกนนำพรรคประชาธิปัตย์นำทีมลงมาช่วยหาเสียงอย่างหนัก นายกลยุทธ ฉายแสง ยังสามารถชนะการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมืองฉะเชิงเทราแบบขาดลอย สอดคล้องกับงานวิจัยของศรดา สมพอง (2550) ศึกษาข้อมูลนักการเมืองถิ่น:จังหวัดฉะเชิงเทรา ในส่วนการสังกัดพรรคการเมือง พบว่า การสังกัดพรรคการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดฉะเชิงเทรา จะไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก เพราะลักษณะการลงคะแนนของประชาชนทั่วไปจะยึดที่ตัวบุคคลเป็นหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของสตีร ธนาธิโชติ (2558 , น. 68) ที่พบว่า ความได้เปรียบของสมาชิกการเมืองไทยในแง่การมีนามสกุล ที่เป็นที่รู้จักในเขตเลือกตั้งนั้นยังมีอยู่แต่ไม่เพียงพอที่จะทำให้การเมืองในตระกูลนั้นๆ ได้รับคะแนนความนิยมจากประชาชน จนเป็นหลักประกันในการได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งได้ สิ่งที่มีความเป็นไปได้มากกว่าคือ การเป็นสมาชิกตระกูลนักการเมืองเป็นตัวช่วยสำคัญ ที่ทำให้การเมืองไทยมีความได้เปรียบในการเข้าถึงทรัพยากรที่เอื้อต่อการได้รับความนิยมจากประชาชนมากกว่าการเมืองคู่แข่ง

4.3 ฝ่ายบริหารและสภาเป็นทีมงานเดียวกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 – จนถึง พ.ศ. 2561 เป็นทีมเดิมเกือบทั้งหมด โดยจะมีการคัดเลือกคนที่เก่ง มีความสามารถ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเข้าร่วมทีม และกลุ่มรวมใจพัฒนา ชนะการเลือกตั้งแบบยกทีม ทำให้การบริหารงานและการแก้ปัญหาต่างๆ ของเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เดินหน้าอย่างไม่มีอุปสรรค อีกทั้งทีมงานบริหารที่เป็นคณะผู้บริหารของนายกลยุทธ ฉายแสง ยังเป็นทีมเดิมตลอดมานั้นส่งผลให้เกิดความผูกพัน รักใคร่กันในทีมคณะผู้บริหาร อีกทั้งคณะผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลศรัทธาในการบริหารงานของ นายกลยุทธ ฉายแสง เนื่องจากมีความผูกพันด้วยกันมานานหลายสิบปี และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แสดงให้เห็นว่า นายกลยุทธ ฉายแสง เป็นผู้นำที่มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา ซึ่งสามารถนำพาคณะผู้บริหารและสภา บรรลุวัตถุประสงค์และสำเร็จตามเป้าหมาย เป็นที่ไว้วางใจของประชาชนได้อย่างยาวนาน สอดคล้องกับ ธรรมรส โชติบุญขร (2519 , น. 131) ที่ให้ความหมายว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ถูกแต่งตั้งขึ้นหรือได้รับการยกย่องขึ้นมาเป็นหัวหน้า มีความสามารถในการปกครองบังคับบัญชา และอาจชักพาผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหมู่ชนไปในทางดีหรือชั่วก็ได้

4.4 ทีมข้าราชการและลูกจ้าง ที่มีความสำคัญในด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและชุมชน ซึ่งนายกลยุทธ ฉายแสง ให้ความสำคัญมาก โดยเลือกข้าราชการที่มีจิตสาธารณะ มีความทุ่มเท อุทิศตน และเสียสละ เป็นผู้นำ ลงไปทำงานกับชุมชน อยู่กับประชาชน รับฟังปัญหา แก้ไขปัญหาและพัฒนาไปพร้อมๆ กัน โดยนายกลยุทธ ฉายแสง วางนโยบายทำงานเชิงรุก คำนึงถึงคุณภาพชีวิตของพี่น้องชาวเมืองฉะเชิงเทราเป็นสำคัญ ในการแก้ไขปัญหาเพื่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาเยาวชนและปัญหาอาชญากรรม โดยการนำโครงการทูปีนัมเบอร์วัน เพื่อให้เด็กๆ มีกิจกรรมที่ดีๆ ทำร่วมกัน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โครงการรักษาร่างของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มาพบปะพูดคุย ออกกำลังกายร่วมกัน ทั้งยังเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย สามารถบูรณาการได้อย่างลงตัว โดยนำเยาวชนทูปีนัมเบอร์วันและผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมรักษาร่างร่วมกันอย่างมีความสุข หรือการนำโครงการรักษาร่าง ไปรื้อที่ตลาดโบราณบ้านใหม่เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวบ้านในชุมชนเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา โดยโครงการต่างๆ นั้นได้รับรางวัลทั้งในระดับภาคและในระดับประเทศ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

สร้างความภาคภูมิใจให้กับสมาชิก และชาวเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา สอดคล้องกับสุจิต บุญบงการ (อ้างถึงใน สุจิต น้าคำง 2555, น.19) ที่กล่าวว่า “ทรัพยากรทางการเมือง” นั้นแสดงว่าผู้ใดจะมีอำนาจทางการเมืองมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับว่าเขามีทรัพยากรทางการเมืองอยู่ในครอบครองมากน้อยเพียงใด ความแตกต่างทางด้านความสามารถและทักษะในการใช้ทรัพยากรทางการเมืองอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านชีววิทยา เช่น ความแตกต่างทางสมอง เป็นต้น นอกจากนั้น บุคคลที่มีทักษะและความสามารถต่างกันในด้านนี้ ก็เพราะโอกาสในการได้ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ซึ่งแต่ละคนได้รับไม่เท่ากัน และนอกจากนั้น อาจเกิดความแตกต่างในการตั้งใจฝึกฝนเพื่อประโยชน์ทางการเมือง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 การสมัครรับเลือกตั้งท้องถิ่น หากไม่ใช่ตระกูลนักการเมือง หรือบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือมีผลงานการบริหารพัฒนาเป็นที่ประจักษ์ควรต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านการบริหารพัฒนาและอย่างน้อยต้องเคยสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน และสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับชาวบ้านอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 นักการเมืองท้องถิ่นที่ต้องการครองอำนาจอย่างยาวนาน ต้องมีการบริหารมุ่งเน้นประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ แก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ตามความต้องการ พบปะชาวบ้านอย่างสม่ำเสมอ หรือที่เรียกว่า “พบง่าย ใช้คล่อง” ต้องพัฒนาเชิงรุกแบบบูรณาการร่วมกันอย่างเหมาะสมตามบริบทในแต่ละท้องถิ่น ปฏิบัติหน้าเป็นไปตามระเบียบกฎหมาย และซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีเมตตา และมีคุณธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้

2.1 ศึกษาด้านการสร้างและครองอำนาจทางการเมืองของเขตพื้นที่อื่นๆ อาจศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อการสร้างและครองอำนาจทางการเมืองเพื่อให้ทราบถึงปัญหา และอุปสรรคและวิธีแก้ไข้ปัญหา

2.3 ศึกษาอุดมการณ์ทางการเมืองของตระกูลฉายแสงเพื่อให้ทราบถึงอุดมการณ์ทางการเมืองของตระกูลฉายแสง เพื่อให้ทราบว่าทำไมตระกูลฉายแสงที่เลือกประกอบอาชีพนักการเมืองเป็นอาชีพหลัก ทั้งยังยึดมั่นอยู่คนละฝั่งกับเผด็จการ และยังคงช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราอย่างเข้มแข็งเต็มกำลังความสามารถทั้งที่มีฐานอำนาจทางการเงินไม่มาก

เอกสารอ้างอิง

- ธนภณ ศุภชัยวีรกุล. (2544) “ฐานอำนาจทางการเมืองของตระกูลสะสมทรัพย์ในจังหวัดนครปฐม การศึกษา
ค้นคว้าอิสระปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ธรรมรส โชติคุณุช. (2519). มนุษย์สัมพันธ์ กรุงเทพฯ โรงพิมพ์พิณเสศ.
- นลินี ตันธวนิตย์. (2540). “การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจในชนบทไทย” วิทยานิพนธ์ หลักสูตรรัฐศาสตร
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2545). สังคมวิทยาการเมือง ขอนแก่น โรงพิมพ์คลังนา.
- พัฒนชัย สีนอเพีย. (2552). “ฐานอำนาจทางการเมืองในจังหวัดอ่างทองของนายสมศักดิ์ ปริศนานันทกุล”
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์. (2546). “การเลือกตั้ง” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสถาบันและกระบวนการทางการเมือง.
(หน่วยที่ 12). นนทบุรี, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 11

The 11th STOU National Research Conference

-
- ศรุตดา สมพอง. (2550). นักการเมืองถิ่นจังหวัดฉะเชิงเทรา. สถาบันพระปกเกล้า. สำนักวิจัยและพัฒนา.
- ศิริรัตน์ ธรรมใจ. (2558). “การรักษาอำนาจทางการเมืองของผู้นำท้องถิ่นในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน”
วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สติธร ธนานิธิโชติ. (2556). “ตระกูลการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของไทย”
วารสารสถาบันพระปกเกล้า 11, 2 (พฤษภาคม - สิงหาคม).
- สติธร ธนานิธิโชติ. (2558). “ความได้เปรียบในสนามเลือกตั้งของทายาทตระกูลนักการเมือง”
วารสารสังคมศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สนิท สมักรการ. (2535). มีเงินก็นับว่าน้อง มีทองก็นับว่าพี่: ครอบครัวและเครือญาติของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2
กรุงเทพฯ:โครงการสถาบันส่งเสริมเอกสารวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2530). การเมืองเรื่องการเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งทั่วไป. มุลนิธิเพื่อการศึกษา
ประชาธิปไตยและการพัฒนา
- สฤณี น้าค่าง. (2555). “กลยุทธ์การครองอำนาจทางการเมืองของนายประภัตร โพธสุธน: กรณีศึกษาหมู่บ้าน
อนุรักษ์ควายไทย จังหวัดสุพรรณบุรี” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อมรา พงศาพิชญ์ และปรีชา คุวินทร์พันธุ์. (2545). ระบบอุปถัมภ์. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทัย หิรัญโต. (2524). ประมุขศิลป์: ศิลปะของการเป็นผู้นำ กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์.